

n. 23 ad 5, accedit ad cornu epistolæ, et recitat antiphonas *Pueri Hebræorum*; quibus dictis ad medium altaris regreditur, facta cruci inclinatione se vertit ad populum, et palmas distribuit. Completa distributione lavat manus ad cornu epistolæ, et deinde ibidem dicit *Dominus vobiscum* et ultimam orationem.

4° Recitata oratione palmam accipit, ad medium altaris accedit, facta cruci inclinatione, vertit se ad populum, et in medio altaris dicit *Procedamus in pace*; descendit in planum, ibi altari reverentiam renovat, et bireto se cooperiens, procedit ad processionem; in qua præcedit crucifer, et deinde sequitur sacerdos, medius inter duos clericos seu ministros, alta voce et alternatim cum iisdem, si fieri possit, antiphonas recitans. In processione servantur eadem, quæ supra n. 23 ad 6 dicta sunt. Ad portam ecclesiæ duo clerici seu ministri intrant in ecclesiam, ibique alta voce recitando, omnia peraguntur ac in aliis ecclesiis. Cum processio redierit ad altare, sacerdos facta altari reverentia, ad planum in cornu epistolæ accedit, ibi palmam et pluviale deponit, et accipit manipulum et casulam ad missam celebrandam, in cujus fine legit evangelium s. Joannis.

5° Si in minoribus Ecclesiis cantores adsint, possunt cantare antiphonam *Hosanna*, graduale, *Sanctus*, antiphonas *Pueri Hebræorum* infra distributionem palmarum, et ea, quæ infra processionem præscribuntur. Eo casu sacerdos similiter cantat orationes, lectionem, evangelium et præfationem, sed omnia in cornu epistolæ. Antiphonas autem *Pueri Hebræorum* eo casu recitare non debet, ita ut post acceptam suam palmam, easdem aliis immediate distribuere incipiat.

DE MISSA PRIVATA ET SOLEMNI IN DOMINICA PALMARUM.

26. 1. In omnibus missis sive privatis sive solemnibus una tantum dicitur oratio, omisa imperata, et etiam commemo-

ratione simplicis, si in officio facta fuerit. Si missa celebretur coram ss. Sacramento exposito, hujus commemoratio in missa privata omitti, et in solemnibus sub unica conclusione fieri debet.

2. In missis privatis et etiam solemnibus, quibus non præmittitur benedictio palmarum, in fine legitur evangelium benedictionis palmarum *Cum appropinquasset*; in illis autem, sive privatis, sive solemnibus, quibus benedictio palmarum præmittitur, in fine evangelium s. Joannis dicitur.

3. In missa privata tota passio ad cornu evangelii est legenda (1). Adeoque sacerdos, lectis graduali et tractu, facta in medio altaris debita reverentia et prætermissis *Mundacor* etc. mox ad cornu evangelii accedit, ibique manibus junctis, omissis *Dominus vobiscum* et *Sequentia* etc., absolute incipit *Passio Domini nostri* etc. non signando librum neque seipsum: et non respondetur *Gloria tibi Domine*. Ubi notatur esse genuflectendum, flectit utroque genu cum capitis inclinatione, facie ad librum conversa. tempore unius orationis dominicæ, meditans mortem Domini. Cum pervenerit ad partem, quæ in missa solemnibus tono evangelii est cantanda, accedit ad medium altaris, ibique more solito recitat *Mundacor*, *Jube*, et *Dominus sit* etc. deinde redit ad missale, et absolute incipit reliquam partem *Altera autem die*, in cujus fine librum osculatur, scilicet ad initium hujus ultimæ partis, dicit *Per Evangelica dicta*, et respondetur *Laus tibi Christe*.

4. Post benedictionem palmarum infra processionem rami benedicti et ornati inter candelabra altaris poni possunt.

5. In missa solemnibus, dum subdiaconus in epistola cantat *Ut in nomine Jesu* etc. genuflectunt omnes, etiam celebrans cum diacono nisi legat, et permanent genuflexi usque ad *Inferiorum* inclusive (2).

6. Iidem debent esse diaconus et subdiaconus in benedic-

(1) S. R. C. 26 Nov. 1644, n. 1375-1523, et 4 Aug. 1663, n. 2094-2241, 1.

(2) Cærem. Ep. lib. 2, c. 21, n. 13. Vid. tom. I, n. 116 et 117.

tione palmarum et missa sequente, etiamsi palmarum benedictio pontificaliter fiat (1).

27. Passio in missa solemnī a tribus diaconis seu sacerdotibus diaconorum vice fungentibus, distinctis a diacono et subdiacono missæ, cantanda est (2). Ubi tres diaconi seu sacerdotes non inveniuntur, tunc a celebrante, diacono et subdiacono cantari potest, uti auctores censent (3), usus in pluribus ecclesiis obtinet, et ex sequente casu recte deducitur : si enim celebranti et duobus aliis, qui non sunt ministri sacri, cantari liceat; idem celebranti, diacono et subdiacono permitti dicendum est, etiamsi subdiaconus in ordine diaconatus vel sacerdotii non sit constitutus. Defectu sacrorum ministrorum cantari permittitur a celebrante et duobus (4) cantoribus, qui, licet in majoribus constituti non sint ordinibus, clerici tamen et superpelliceo induti esse debent : ab organista autem, etiamsi sit clericus vel etiam subdiaconus cantari non potest (5); et passionem, vel ejus solam turbarum partem a laicis cantari, tanquam abusus a S. R. C. reprobatur (6). In minoribus ecclesiis passio quandoque a celebrante tantum legitur, diacono cantante solam partem, quæ in tono evangelii est cantanda. Circa hæc notanda sunt sequentia.

1. Si passio cantetur a tribus diaconis, hi, dum epistola et tractus cantantur, induunt amictum, albam, cingulum, manipulum et stolam ordinariam transversam violacei coloris, et circa finem tractus ad altare accedunt : antecedit cæremoniarius, sequitur ille, qui evangelistæ personam agit, deinde qui turbarum, et ultimo qui Christi; omnes cum missalibus ante pectus, si quisque suo utatur, nisi ad altare parata habeantur, vel solus evangelista cum missali, si om-

(1) S. R. C. 25 Sept. 1852, n. 5180, 1.

(2) Cærem. Ep. 1, 2, c. 21, n. 14.

(3) Merati p. 4, tit. 7, n. 30, in fine, aliique.

(4) S. R. C. 10 Jan. 1852, n. 5166, 2.

(5) S. R. C. 22 Mart. 1862, n. 5318, 10.

(6) 16 Jan. 1677, n. 2659-2811, 8, et 17 Jun. 1706, n. 3596-3745.

nes eodem utantur; sequentibus tribus acolythis manibus junctis. Ad altare genuflectunt, qui evangelistæ personam gerit, a dextris; qui Christi, in medio; et qui turbarum, a sinistris; et acolythi post illos : non dicunt *Munda cor*, nec petunt benedictionem, sed facta genuflexione, sine ceroferariis accedunt ad locum, ubi evangelium cantari solet : ibi stant in linea recta, qui evangelistæ personam refert, a dextris; qui Christi, in medio; qui turbarum, a sinistris, saltem si tribus libris utantur; si autem uno eodemque libro utantur, tunc ille, qui evangelistæ personam gerit, medium locum tenere potest, quia plura cantare debet, et dextrum, qui Christi personam refert (1). Acolythi tenent libros, et stant facie ad diaconos conversa; si unus tantum liber adhibeatur, eundem alternatim tenere possunt : si libri super legilia ponantur, eorum quilibet manus ad respectivum legile apponit, quasi librum tenens. His dispositis, ille, qui evangelistæ locum tenet, non præmittendo *Dominus vobiscum*, et absque incensatione et signatione, absolute incipit *Passio Domini nostri* etc., et cantat comnia signata littera C, qui Christi personam gerit signata †, et qui turbarum signata littera S. Dum cantatur *Emisit spiritum*, omnes, etiam acolythi, genuflectunt utroque genu tempore unius orationis dominicæ in loco suo, diaconi versus suum librum, si liber super legile ponatur, et reliqui versus crucem altaris. Primo surgente evangelista, omnes surgunt. Absoluta passione usque ad partem, quæ a diacono missæ est cantanda, tres diaconi cum acolythis discedunt eodem ordine et modo, quo venerunt.

Dum passio a diaconis cantatur, celebrans eandem in cornu epistolæ submissa voce legit, aliquantulum conversus ad diaconos passionem cantantes, assistentibus diacono et subdiacono ut ad introitum missæ. Dubitatur, an celebrans cum assistentibus genuflectere debeat, dum legit *Emisit spiritum* (2) : quisque usum suæ ecclesiæ sequi potest : sed

(1) Vid. Merati p. 4, tit. 7, n. 30; Cavalieri tom. 4, dec. 261, n. 9.

(2) Vid. Cavalieri tom. 4, dec. 263, n. 6 et 7.

quamvis celebrans cum suis assistentibus genuflectat, omnes tamen alii tantum genuflectunt, dum prædicta in passione cantantur. Lecta passione a celebrante usque ad partem quæ a diacono missæ cantanda est (1), celebrans cum assistentibus se vertit ad cantantes passionem, et se sistunt celebrans ut in missa, dum cantatur evangelium, diaconus ad sinistram celebrantis, et subdiaconus ad sinistram diaconi. Dum cantatur *Emisit spiritum*, genuflectunt in locis suis (2), scilicet in cornu epistolæ, facie ad altare conversa, celebrans in loco in quo consistit, diaconus a dextris ejus, et subdiaconus a dextris diaconi.

Dum passio et evangelium cantantur, omnes stant detecto capite et cum palmis in manibus dextris, exceptis cantantibus passionem et acolythis ex silentio cæremonialis Ep. (3).

Celebrans, diaconus et subdiaconus palmam etiam tenent, scilicet sinistra, dum celebrans passionem legit, et deinde dextra, altera super pectus posita (4); cantata autem passione usque ad illam partem, quæ a diacono cantatur, palmam deponunt. Deinde cum diaconus incipit evangelium *Altera autem die*, omnes, et etiam celebrans eam resumunt exceptis diacono, subdiacono et acolythis, qui sunt impediti. Alibi, neque infra consecrationem, neque in accessu ad altare aut discessu palmæ tenentur (5).

2. Si passio a celebrante, diacono et subdiacono cantetur, celebrans cantat signata † in cornu evangelii (6), et quæ ab aliis cantantur, submissa voce legit; diaconus a dextris, et subdiaconus a sinistris diaconi, se sistunt juxta se invicem in plano ad cornu evangelii, et eodem modo ut alias evangelium cantari solet; diaconus cantat signata littera C. et subdiaconus signata littera S. Si diaconus et subdiaconus

(1) Merati p. 4, tit. 7, n. 31.

(2) Cærem. Ep. lib. 2, c. 21, n. 16.

(3) Lib. 2, c. 21, n. 15; Merati tom. 1, p. 4, tit. 7, n. 31.

(4) Merati loco cit.

(5) Cærem. Ep. lib. 2, c. 21, n. 20.

(6) S. R. C. 12 Mart. 1836, n. 4628-4777, 2.

utantur planetis plicatis, eas ante passionem deponunt; diaconus autem stolam latiore assumere non debet, sicut nec tres diaconi cantantes passionem, qui tantum stola ordinaria utuntur. Subdiaconus, si in ordine diaconatus aut presbyteratus sit constitutus, stolam more diaconali induere potest. Post verba *Emisit spiritum*, omnes versus suos libros genuflectunt.

3. Ubi passio non cantatur, sed a celebrante, assistentibus diacono et subdiacono, tantum legitur, diacono cantante solam ultimam partem in tono evangelii; passio in cornu evangelii legenda est, tum quia hæc missa quoad hoc magis assimilatur missæ privatæ quam solemnæ, tum, quia, si a celebrante in cornu evangelii sit cantanda, ut jam dictum est, pariter hoc casu in cornu evangelii legenda esse videtur. Idem dicendum est, si solus sacerdos missam cantet. Eo casu tractus infra lectionem passionis a cantoribus, si habeantur, cantari solet.

28. Absoluta passione usque ad illam partem, quæ in tono evangelii est cantanda, celebrans ad medium altaris accedit, et recitat *Munda cor, Jube domine, Dominus sit etc.*; subdiaconus librum transfert, si tribus diaconis passionem cantantibus, celebrans passionem in cornu epistolæ legerit; et celebrans in cornu evangelii (1) legit ultimam partem ut in missa privata, sine osculo libri in fine. Interim diaconus, deposita planeta plicata, si ea utatur, et assumpta stola latiori, ponit librum evangeliorum super altare; deinde ministrat incensum more solito, recitat *Munda cor*, petit benedictionem, et cantat reliquam partem passionis, ut alias evangelium; non tamen præmittit *Dominus vobiscum*, neque *Sequentia*, neque signat seipsum aut librum, incensat autem librum, antequam incipiat, et in fine celebrantem ut alias. Celebrans interea stat in cornu epistolæ, in fine librum in initio hujus ultimæ partis osculatur, et dicit *Per Evangelica dicta*. Respondetur etiam *Laus tibi Christe*. Acolythis

(1) S. R. C. 28 Sept. 1630, n. 732-879, 3.

ut alias infra evangelium, sed sine luminaribus, manibus junctis assistunt.

Prædicta etiam servantur aliis diebus, in quibus passio legitur aut cantatur.

Convenit, non autem requiritur, ut omnes versus tractus in choro cantentur (1).

DE OFFICIO DIVINO IN TRIDUO SACRO MAJORIS HEBDOMADÆ.

29. In postremo triduo majoris hebdomadæ ecclesia exequias mortis Christi Domini celebrat (2). Quapropter in hoc officio idem fere servatur ordo, ac in officio defunctorum. Omittuntur *Deus in adjutorium*, invitatorium, hymni, *Gloria Patri* etc., non tam mysterii causa quam ratione servandi antiquam divini officii formam, cujus simplicitas maxime convenit passioni et morti Christi celebrandæ.

Altare infra officium hujus tridui floribus, imaginibus aut sanctorum reliquiis ornari nequit; et super illud nihil aliud præter crucem et sex candelabra ex materia obscura cum candelis ceræ communis ponere licet; feria sexta altare et pavementum etiam penitus denudata esse debent. Ad matutinum tenebrarum sex candelæ altaris sunt accendendæ: item quædam candelæ accenduntur infra parvas horas feriæ quintæ et vespere cujusque diei; non autem infra parvas horas feriæ sextæ et sabbati, neque infra completorium nisi sabbati sancti (3).

Si in altari, ad quod fit officium tenebrarum, sit tabernaculum ss. Sacramenti, illud ad aliud sacellum, si commode fieri possit, ante matutinum tenebrarum est transferendum. In hoc sacello lampas continuo ardere debet. Ostium taber-

(1) Merati tom. I, p. 4, tit. 7, n. 31.

(2) Rupertus et alii post eum.

(3) Gavantus tom. 2, sect. VI, c. 13, n. 29.

naculi, a quo ss. Sacramentum amovetur, apertum relinquendum est, ne adoretur, quod ibi non est. Prima tantum die finito matutino in tabernaculum reponitur (1).

30. In officio hujus tridui ante initium omnium horarum usque ad nonam sabbati signum crucis ad prima verba antiphonæ vel psalmi formatur, ut alias fit ad *Deus in adjutorium*.

Si matutinum feriæ quintæ immediate dicatur post completorium feriæ quartæ, tunc bis dicenda sunt *Pater, Ave* et *Credo*, semel pro fine completorii et semel pro initio Matutini feriæ quintæ (2); duobus autem sequentibus diebus semel tantum dicitur ad initium matutini: in fine enim horarum hujus tridui non dicitur *Dominus vobiscum*, nec *Pater noster*, nec quidquam aliud, quia nulla rubrica id significat, et quæ dicenda sunt, satis aperte describuntur (3). Ante officium tamen oratio *Aperi Domine*, et post illud *Sacrosanctæ* ut alias dicitur.

Oratio horarum dicitur ab officium faciente, non stante ut alias, sed genuflexo et capite aliquantulum inclinato, ad imitandum Christum Dominum in horto (4). *Pater, Ave* et *Credo* ante initium horarum, item *Pater* ante lectiones, et similiter versus et cantica *Magnificat* et *Benedictus* dicuntur stando; psalmi cum antiphonis et lectiones sedendo; in fine cum incipitur *Christus factus est*, omnes genuflectunt usque ad finem horæ, quæ dicitur (5). Psalmi et antiphonæ terminantur cum modica inflexione vocis. Ad primam autem, tertiam, sextam, nonam et completorium omnes psalmi successive dicuntur, ac si essent unus et idem psalmus.

31. Officium matutinum hujus tridui dicitur *tenebrarum* a tenebris noctis, qua olim officium fiebat: nunc autem matutinum feriæ quintæ dicitur in choro feria quarta, postquam

(1) Merati tom. 2, s. VI, c. 13, n. 1 et 8.

(2) S. R. C. 3 Sept. 1672, n. 2444-2596.

(3) Gavantus tom. II, sect. 6, c. 13, n. 20.

(4) Cærem. Ep. lib. 2, c. 22, n. 14; Gavantus loco cit.

(5) Vid. tom. II, n. 575 et seq.

sol suum medium cursum inter meridiem et occasum perfecit, et duobus sequentibus diebus sole occidente (1). Hujus anticipationis ratio habetur in desuetudine vigiliarum plebis: his enim cessantibus, officium tenebrarum anticipatum est, ut populus eidem interesse posset.

Ad officium tenebrarum parandum est candelabrum triangulare et ligneum ante altare in cornu epistolæ, seu ubi epistola cantatur, cui quindecim candelæ ex cera communi pro numero psalmorum matutini et laudum imponuntur: quæ candelæ, si fieri possit, quotidie renovandæ sunt. Post finem cujusque psalmi una extinguitur in candelabro triangulari, incipiendo ab inferiori in cornu evangelii, et deinde a cornu epistolæ alternatim. Sex candelæ super altare positæ extinguuntur, dum canticum *Benedictus* dicitur, incipiendo a versu *Ut sine timore* etc. (2), et ad quemlibet versum unam extinguendo candelam, inchoando a cornu evangelii, et deinde alternatim a cornu epistolæ, ita ut in ultimo versu ultima extinguatur candela. Pariter infra *Benedictus* lampades et luminaria per ecclesiam extinguuntur, præterquam ante tabernaculum ss. Sacramenti. Dum antiphona post *Benedictus* repetitur, suprema candela, accensa in candelabro relicta, sub altari in cornu epistolæ vel retro altare absconditur, ita ut lumen non appareat: incepto fragore statim profertur, et adhuc accensa super candelabrum reponitur; deinde paulo post extinguitur, et candelabrum removetur. Hæc candelarum extinctio considerari potest ut vestigium antiquitatis, quando, cum officium de nocte fieret, lumina erant necessaria, quæ qua proportione lucescebat, extinguebantur præter unum, quod ardebat ante ss. Sacramentum: mystice autem significatur cæcitas judæorum, derelictio Christi, etc. Item candela abscondita denotat Christum sepultum, et ejus revelatio Christi resurrectionem.

In fine laudum finita orationis conclusione fit levis et modestus fragor seu strepitus, manu scabellum seu librum

(1) Cærem. Ep. lib. 2, c. 22, n. 3 et 17.

(2) Cærem. Ep. lib. 2, c. 22, n. 11.

percutiendo, primo a cæremoniario et alias a faciente officium, et tum similiter ab aliis, sed a solis clericis, in signum discessus; producta autem candela accensa omnes cessare debent. Per hunc fragorem mystice significatur naturæ motus in morte Christi.

32. De reverentia cruci altaris triduo sacro facienda varii varia scripserunt. Manifestum est, illis, qui alio tempore ante crucem genuflectunt, ut tom. I, n. 119, dictum est, hoc triduo esse genuflectendum. Plures etiam censuerunt, omnes qui cæteroquin cruci profundam tantum faciunt reverentiam, prout Episcopus, canonici ecclesiæ cathedralis, celebrans etc. hoc triduo genuflectere debere: genuflexio quidem improbanda non est, ubi est in usu; censuit autem S. R. Congregatio (1) Episcopo, canonicis et celebranti tantum esse *genuflectendum cruci ab initio adorationis feria sexta in parasceve usque ad nonam sabbati sancti inclusive*.

33. In hoc triduo sacro retinenda est consuetudo removendi aquam benedictam e vasis ecclesiæ (2).

UBI ET QUA SOLEMNITATE OFFICIUM TRIDUI SACRI EST
PERAGENDUM.

34. Prænotandum hic tantum agi de officio missæ, missæ præsanctificatorum, processionis, benedictionis ignis, cerei paschalis, fontis, etc.; non autem de officio horarum canonicarum, quod hoc triduo sicut omnibus aliis diebus fieri debet in omnibus ecclesiis, in quibus officium publice agitur, et in aliis ecclesiis, ut parochialibus, non debet, sed fieri potest ad libitum.

1. In ecclesiis, in quibus ss. Sacramentum non asservatur, non licet feria quinta in cœna Domini missam celebrare, nec

(1) 9 Maji 1857, n. 5241, 5.

(2) S. R. C. 12 Nov, 1831, n. 4520-4669, 60.

in sepulchro ss. Sacramentum asservare (1), nec sequentibus diebus reliquas peragere functiones.

2. Officium prædictum solemniter fieri potest et debet in ecclesiis cathedralibus, collegiatis, conventualibus et parochialibus, modo habeatur sufficiens numerus ministrorum. *Solemniter*, id est, cum cantu, cum assistentibus diacono et subdiacono, et cum tribus aut quatuor clericis seu acolythis aliisque ministris in missali requisitis. Quod ita sit, dubium esse nequit quoad ecclesias cathedrales, collegiatas et conventuales; neque dubium esse debet quoad ecclesias parochiales, quandoquidem servitium ecclesiæ parochialis ejusque populus subditus non tantum exigunt, ut officium hujus tridui fiat, sed et rubricæ missalis præscribunt, ut solemniter fiat, nec alicujus arbitrio permittunt, ut minus solemniter peragatur, ut ex dicendis patebit: cum enim Bened. XIII permittat, ut in ecclesiis parochialibus, in quibus defectu ministrorum solemniter fieri nequit, servetur memoriale rituum pro minoribus ecclesiis parochialibus editum, supponit etiam, in ecclesiis parochialibus, habito sufficiente numero ministrorum, officium solemniter esse peragendum.

In aliis ecclesiis nec cathedralibus, nec collegiatis, nec conventualibus, nec parochialibus, aut aliis, in quibus officium publice non agitur, officium hujus tridui non quidem fieri debet, sed potest; nihil enim obstare videtur, modo fiat solemniter et cum sufficiente numero ministrorum.

3. In ecclesiis parochialibus, in quibus prædicto modo solemniter officium hujus tridui defectu ministrorum peragi nequit, sed haberi possunt tres quatuorve saltem clerici, sacræ functiones feriis quinta et sexta ac sabbato peragendæ sunt, servata forma parvi ritualis S. M. Bened. XIII anno 1725 jussu editi (2). Hoc autem per se non permittitur in ecclesiis non parochialibus neque in oratoriis regularibus (3).

(1) S. R. C. 14 Jun. 1659, n. 1843-1990.

(2) S. R. C. 28 Jul. 1821, n. 4433-4583, 1; 23 Maji 1846, n. 4904-5050, 1; 4 Sept. 1875, n. 5623.

(3) S. R. C. 16 Mart. 1876, n. 5652.

Quoad alias parochias, quæ clericis destituuntur, locorum ordinarii indulgere valent ob populi commoditatem, ut parochi (petita quotannis venia) feria quinta in cœna Domini missam lectam celebrare possint, priusquam in cathedrali vel matrice conventualis incipiat, quamvis ob clericorum defectum reliquæ ecclesiasticæ functiones præscriptæ eadem et sequentibus feriis peragi nequeant (1). Notandum autem, prædictam facultatem præcipue concessam esse intuitu communionis paschalis, ut nempe parochiani infra missam de manu celebrantis communicare valeant, adeoque verosimiliter non extendi ad ecclesias, in quibus commnio paschalis non percipitur. Sic S. R. Congregatio (2) rescripsit, quod in ecclesiis, ubi functiones majoris hebdomadæ fieri nequeunt, feria quinta in cœna Domini missa lecta celebrari non possit: et si hujusmodi ecclesiæ sint regulares, superior celebret in privato oratorio ad ministrandam religiosam communionem; et si desit oratorium, fiat in ecclesia januis clausis. Aliæ autem functiones ecclesiasticæ in ecclesiis, in quibus tres aut quatuor clerici haberi nequeunt (3), absque speciali indulto Apostolico nec fieri debent, nec possunt: quia desunt ea, quæ ad solemnitatem aut saltem decentiam requiruntur. Adeoque ibidem neque ss. Sacramentum in sacello asservatur, neque feria sexta fit missa præsanctificatorum, neque sabbato sancto benedicatur ignis, cereus, fons baptismalis, aut missa celebratur (4). In hoc casu aqua baptismalis benedicta ex ecclesiæ matricis fonte est suscipienda (5).

Solus parochus ægrotans in die Cœnæ Domini, et celebrare non valens, non potest feria sexta parasceves, si melius se habuerit, uti sacra Hostia alio die præconsecrata (6).

(1) Dec. cit. 28 Jul. 1821, approbat, et confirmat. a SSmo D. Pio VII, 31 Jul. 1821.

(2) 31 Aug. 1839, n. 4724-4870, 1 et 2.

(3) S. R. C. 1 Sept. 1838, n. 4691-4837.

(4) Dec. gen. 12 Feb. 1690, n. 3053-3202; 11 Mart. 1690, n. 3055-3204; item 13 Jul. 1697, n. 3284-3433, 1.

(5) S. R. C. 12 Ap. 1755, n. 4103-4252, 3.

(6) S. R. C. 20 Aug. 1870, n. 5453.

35. An ministri et cantores laici numerum et officium clericorum supplere possunt?

R. Rubricæ missalis, cæremonialis, et memorialis ministros quidem vocant acolythos et clericos, sed sicut ex communi usu laici in missa officioque solemnè munere acolythorum fungi solent; ita eadem ratione ministri laici hæc officia clericorum supplere posse videntur. Quod si ita non esset, officium hebdomadæ sanctæ in plerisque ecclesiis parochialibus ob defectum clericorum cum magno fidelium detrimento in his locis prætermittendum foret. Oportet autem ut tres, quatuorve ministri adsint et ad hoc bene instructi. Cantores laici esse possunt.

DE FERIA QUINTA IN CÆNA DOMINI.

36. Missæ privatæ in hac feria quinta nullatenus permittuntur (1), exceptis: 1º una in ecclesiis minoribus, de quibus num. 34 dictum est; 2º una propter infirmos præter solemnem, sed arbitrio Episcopi tantum (2); 3º casu, quo occurrit festum de præcepto, de quo vide tom. II, n. 280. Decet enim, ut sacerdotes a sacrificando abstineant, sacramque communionem more laicorum accipiant in memoriam, quod Christus Dominus hac die manu propria apostolos communicaverit, et præceperit, ut idem in ejus commemorationem fieret. Præter casus exceptos unica tantum missa solemnè secundum dicta num. 34 fieri potest et debet in unaquaque ecclesia, in qua officium publice agitur, aut quæ subditam plebem habet.

Licet omnes fideles non amplius ut olim ex præcepto secundum antiquum canonem *In cœna Domini. De Conse-*

(1) S. R. C. 19 Dec. 1654, n. 1599-1746; 20 Mart. 1762, n. 4160-4309; 22 Dec. 1770, n. 4204-4353.

(2) S. R. C. 27 Mart. 1773, n. 4212-4361, 9.

erat. dist. II. Can. XVII, hac die communicare teneantur; exigit tamen religio et recolendi mysterii sanctitas, ut omnes sacerdotes et clerici, sicut etiam qui accedunt fideles laici, sacram communionem in hac missa de manu celebrantis accipiant. Sic S. R. Congregatio (1) statuit, ut « antiquus » mos communionis cleri in missa solemnè ejus diei... nullatenus omittatur. » Quinimo sacerdotes, diaconi et subdiaconi missæ pontificali et sacrorum oleorum benedictioni assistentes, licet non sint de gremio ecclesiæ cathedralis (2), item quicumque adscripti alicui ecclesiæ in eadem s. communionem in cœna Domini de manu celebrantis sumere tenentur (3). Clerici tamen alicui ecclesiæ non adscripti, ad communicandum in missa cœnæ Domini obligati esse non videntur, tum quia decreta tantum agunt de adscriptis, tum quia, sicut iisdem liberum est ad missam in cœna Domini accedere, sic etiam iis liberum est communicare vel a communionem abstinere.

37. *Missæ.* Color paramentorum officii hujus diei est violaceus, color autem missæ albus: adeoque oportet ut paramenta altaris infra solam missam sint alba, sed pretiosiora, uti convenit. Velum crucis altaris, processionis, lotionis pedum si tunc adhibeatur, violacei coloris esse debet (4); velum autem crucis altaris, in quo missa celebratur, albi coloris (5), nisi sit consuetudo colorem veli non mutandi (6). Candelæ albæ ad altare infra missam adhibendæ sunt. Violaacea antependia minorum altarium usque ad denudationem post missam relinqui possunt. *Vid. Praxis Pontif. tom. III, n. 48.*

Diaconus et subdiaconus in hac missa utuntur dalmatica

(1) Dec. gen. 13 Sept. 1692, n. 3140-3289, et 12 Sept. 1716, n. 3743-3893.

(2) S. R. C. 15 Sept. 1657, n. 1699-1846, et 23 Sept. 1837, n. 4666-4815, 1.

(3) Dec. gen. 12 Sept. 1716, n. 3743-3893; item 27 Sept. 1608, n. 4204-4353; 19 Sept. 1654, n. 1587-1734, 1, et 22 Dec. 1770, n. 4204-4353.

(4) S. R. C. 16 Nov. 1649, n. 1466-1613, 4.

(5) S. R. C. 20 Dec. 1783, n. 4265-4414, n. 4.

(6) S. R. C. 11 Feb. 1764, n. 4173-4322, 2.